

Position-paper 2

Nationaal Monument Geweld in de Jeugdzorg

Vooroverleg Branchecongres Thema Geweld, najaar 2020

Het eerste vooroverleg was op 19 juni 2020.

Onze bijdrage aan dit vooroverleg:

Als inleiding

Tijdens het vooroverleg heb ik de aanwezigen verteld over het Monument en met name de verbinding benoemd tussen het verleden van het geweld met het heden en de toekomst en dat het Monument een vertrekpunt is om actief huidig geweld te helpen stoppen en toekomstig geweld te helpen voorkomen. Ook heb ik de aanwezigen kort iets verteld over mijn BM tijd en dat ik het heel wrang en erg vind dat ik bijna 50 jaar na de oprichting van de BM aanwezig ben bij een vooroverleg voor een congres met als thema geweld in de jeugdzorg.

Urgentie van Handelen

Als het gaat om het stoppen van huidig geweld en het voorkomen van toekomstig geweld heb ik aangedrongen op een grote Urgentie van Handelen. De opzet en invulling van het congres zou ook praktisch moeten zijn, concreet. Om het huidige geweld te stoppen en toekomstig geweld te voorkomen hebben we met z'n allen geen tijd te verliezen!

Invulling begrip geweld

Ik heb aangegeven dat het belangrijk is dat de brancheorganisaties, voorafgaande aan het congres, kenbaar maken wat zij, duidelijk en concreet, onder geweld verstaan en niet de eigen invulling ervan vermijden door aan het congres te vragen wat geweld is, wat veiligheid betekent. Wij vragen de brancheorganisaties om een eigen position-paper hierover aan het congres voor te leggen.

Onze invulling van het begrip geweld:

Geweld is het fysieke-, psychische- en seksuele geweld, zoals benoemd door de commissie de Winter.

Geweld is voor ons het institutionele geweld en de institutionele repressie die intrinsiek deel zijn van elke hulpverleningssituatie met residentiële kenmerken.

Geweld is de implementatie en handhaving van uitzonderlijke, aan 'drang en dwang' gerelateerde gedragsregels om groepsituaties en individueel gedrag van kinderen/jongeren te reguleren in open- en gesloten residentiële instellingen.

Geweld is voor ons het gebruik van isoleercellen, van separatie en afzondering, is het geweld dat ingezet wordt (fixatie) om isolatie, separatie en afzondering mogelijk te maken.

Geweld zijn bepaalde vormen van groepsdruk, geweld is pesten, dreigen, buiten sluiten, negeren, discrimineren.

Geweld is voor ons ook: er word je geweld aangedaan als je je niet veilig kan voelen. Als je angstig moet zijn voor geweld veroorzaakt dat een geweldseffect. Geweld is niet alleen gewelddadig als je het ondergaat, ook het zien en horen van geweld dat anderen, bijvoorbeeld groepsleden, ondergaan, is gewelddadig in de gevolgen ervan. Dat geldt voor alle vormen van geweld, ook voor psychisch geweld als uitschelden, kleineren, beschamen.

Het ontbreken van/het tekort aan positieve, individuele aandacht, aan warmte en geborgenheid in een veilige leefomgeving is gewelddadig in de effecten ervan op kinderen en jongeren.

Geweld tegen kinderen en jongeren veroorzaakt onveiligheid, angst, eenzaamheid, verdriet, woede, machteloosheid, veroorzaakt trauma's en schade die levenslang merkbaar en voelbaar zijn.

Suïcides in de jeugdzorg

Ik heb heel krachtig aangedrongen op veel meer aandacht voor de suïcides in de jeugdzorg. Ook op het congres, ook in het kader van geweld in de jeugdzorg. Mijn onderzoek naar de suïcides van de afgelopen jaren vanuit de onderzoeken hiernaar door de Inspectie Volksgezondheid hebben geleid tot verontrustende conclusies. De commissie de Winter beveelt niets aan over het onderwerp suïcides en in het Jaarverslag 2019 van het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) staat, ondanks hun ruim 13.000 bezoeken aan open en gesloten instellingen, niets vermeld over suïcides. We luiden over dit onderwerp de noodklok!

Het Projectteam suggereerde na de discussie hierover om een aparte (ronde tafel) bijeenkomst te organiseren over het onderwerp suïcides met aanwezigheid van de Inspectie Volksgezondheid. We zullen bij het Projectteam blijvend aandringen op zo'n bijeenkomst op korte termijn.

Sluiting open- en gesloten residentiële instellingen

Wij zijn van mening dat voor het stoppen van huidig geweld en het voorkomen van toekomstig geweld de sluiting van open- en gesloten residentiële instellingen noodzakelijk is. Gelijktijdig zouden die instellingen een transitie moeten inzetten naar kleinschalige hulpverleningsvoorzieningen van maximaal 4 kinderen/jongeren. We hebben eerder al de Minister opgeroepen voor die transitie een stip op de horizon te zetten en geven aan dat dat in 2023 gerealiseerd zou moeten zijn. Van de overheid verwachten we dat zij die transitie faciliteert.

Actieprogramma "De best passende zorg voor kwetsbare jongeren".

Aandachtspunten in dit actieprogramma uit 2018 sluiten aan bij onze bijdrage aan het vooroverleg: "Stoppen met gedwongen afzonderen en repressie", "terugdringen suïcides", "ontwikkelen kleinschaligheid".

In die zin sluit onze bijdrage aan bij de inzet vanuit brancheorganisaties, maar wij doen dat vanuit andersoortige perspectieven en ik denk, een veel grotere urgentie.

Ik heb de aanwezigen voorgehouden dat als het actieprogramma "De best passende zorg voor jongeren die extra behoefte hebben aan positieve, individuele aandacht in een veilige leefomgeving" geheten zou hebben de uitkomsten van en urgentie in het actieprogramma anders en groter zouden zijn. Dan zou er in staan dat alle residentiële instellingen hun deuren moeten sluiten, omdat daar die aandacht en die veiligheid per definitie niet geboden kan worden.

Namens de Initiatiefgroep/Stichting Nationaal Monument Geweld in de Jeugdzorg

Huig de Groot

21 juni 2020